

**การประยุกต์ใช้งบกำไรขาดทุนเพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุน
สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ***
**APPLIANCE INCOME STATEMENT FOR DEVELOPMENT MODEL OF
THE INCOME STATEMENT OF SELF – EMPLOYED**

เอมอร ไมตรีจิตร

Ame-orn Maitreechit

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

South East Asia University, Thailand

E-mail: ameornmai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดทำงบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป และเพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากตัวแทนผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้ง 2 ประเภทคือประเภทการขาย 3 อาชีพ ประเภทและมีการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบสามเส้าด้านข้อมูล ผลการวิจัยพบว่างบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนของห้วงบประกอบด้วย ประเภทอาชีพอิสระ รอบระยะเวลาของรอบการผลิต ส่วนที่ 2 ส่วนของรายรับประกอบด้วย รายรับจากการประกอบอาชีพ รายรับอื่น ๆ ส่วนที่ 3 ต้นทุน/ค่าใช้จ่ายประกอบด้วย ต้นทุนการประกอบอาชีพ ค่าใช้จ่ายในการขายหรือให้บริการ เช่น คิดค่าตอบแทนตนเอง ค่าเช่าพื้นที่ประกอบอาชีพ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการผลิต ใช้ไป ค่าขนส่ง ค่าน้ำมัน ค่ารถโดยสาร ค่าไว้นิลเพื่อโฆษณา ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนต่อรอบการผลิต ดอกเบี้ยเงินกู้ (ถ้ามี) การประยุกต์ใช้ค้นพบองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นสามารถ เป็นวิธีการคำนวณหาผลการดำเนินการของกิจการในภาคธุรกิจมีสาขาวิชาชีพบัญชีเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ผู้ทำบัญชีเป็นผู้จัดทำ มีผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องการประกอบอาชีพอิสระเป็นกิจการเจ้าของคนเดียวการบริหารจัดการด้วยตนเอง และการประยุกต์ใช้งบกำไรขาดทุนเพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ นำผลที่เหมือนหรือสอดคล้องกันเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับผู้ประกอบอาชีพอิสระและนำผลบางส่วนที่แตกต่างกันมาปรับใช้ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพบัญชี

* Received 12 May 2020; Revised 12 September 2020; Accepted 13 September 2020

คำสำคัญ: งบกำไรขาดทุน, บัญชีต้นทุนอาชีพ, ผู้ประกอบอาชีพอิสระ

Abstract

This article aims to study the elements of income statement according to generally accepted accounting principles to appliance Income Statement for the development model of the income statement of self - employed. This study was qualitative research, the tool was the in-depth interview guide in semi-structured from including observation, as triangulation checks. Research results were revealed that the income statement of self- employed consists of three parts. 1) Head statements include career type, the period of financial statements. 2) Revenues include income from occupations, other receipts. 3) Cost / expense includes occupational costs, selling or service expenses such as expense of self, Space rental fee, Water bill, Electric bill, Consumables in production used, delivery cost, Fuel cost, Bus fare, Vinyl fee for advertising, Non - current assets asset expenditure per production cycle, interest on loan (if any) Knowledge that can occur. It is a method of calculating the performance of businesses in the business sector, with the Federation of Accounting Professions setting guidelines for bookkeepers. There are certified auditors Is a validator Independent self-employed as a sole proprietor, self-management. Application of income statement to develop profit and loss statement model for self-employed Apply identical or consistent results as a guideline for self-employed professionals and apply some of the different results to create new knowledge that will be beneficial to the accounting profession.

Keywords: Income Statement, Occupation Accounting, Self - Employed

บทนำ

ตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ 19/2558 เรื่อง มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเกณฑ์การนำเสนองบการเงินให้มั่นใจว่างบการเงินดังกล่าวจะสามารถเปรียบเทียบได้กับงบการเงินในงวดก่อนของกิจการและงบการเงินของกิจการอื่น เหมาะสมสำหรับกิจการซึ่งแสวงหากำไรทั้งของภาครัฐและภาคธุรกิจ จุดมุ่งหมายของงบการเงินคือเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มต่าง ๆ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2558)

การประกอบอาชีพเป็นที่มาของรายได้เพื่อนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและสร้างมาตรฐานที่ดีให้แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม ทำให้ประชาชนทุกคนต้องประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ซึ่งจะนำพาความสุขมาสู่ชุมชนหรือสังคมโดยรวมและก่อให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติในด้านการสร้างความเจริญ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การจะประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จและสามารถเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัวได้นั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะสามารถทำได้ง่าย ๆ หรือประสบความสำเร็จได้ทุกคน เช่นเดียวกับการประกอบอาชีพอิสระ ที่แตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ การประกอบกิจการส่วนตัวต่าง ๆ ในการผลิตสินค้าหรือบริการที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธุรกิจของตนเองไม่ว่าธุรกิจนั้นจะเล็กหรือใหญ่ มีอิสระในการกำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินงานของตัวเองได้ตามความเหมาะสม ไม่มีเงินเดือนหรือรายได้ที่แน่นอน ผลตอบแทนที่ได้รับคือเงินกำไรจากการลงทุน การประกอบอาชีพอิสระเป็นทางเลือกหนึ่งที่สำคัญเพื่อเป็นรายได้หลักและรายได้เสริม ซึ่งทำให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้และบรรเทาปัญหาการว่างงาน โดยเลือกอาชีพที่ชอบหรือคิดว่าตัวเองถนัด การประกอบอาชีพอิสระเป็นงานท้าทาย แต่สามารถสร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการและครอบครัวได้ไม่ด้อยกว่าอาชีพอื่น การประยุกต์ใช้งบกำไรขาดทุนเพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพจึงจำเป็น โดยงบการเงินมีบทบาทสำคัญอย่างมากสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจและยังมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้น (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2543) แนวคิดพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน โดยอ้างอิงจากแม่บทการบัญชีว่าการจัดทำงบดังกล่าวได้จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์โดยทั่วไป มีการจัดทำและนำเสนออย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งต้องใช้ข้อมูลในงบการเงินเพื่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เช่น ประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างและผู้ขายสินค้า การจ่ายดอกเบี้ย และการจ่ายเงินกู้ (บุญเสริม วิกุมตะพันธ์และคณะ, 2554) กลยุทธ์การบริหารบัญชีเพื่อธุรกิจก้าวไกลภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการไม่ควรมองข้ามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งหากผู้ประกอบการสามารถบริหารระบบบัญชีภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยนำสารสนเทศทางบัญชีมาประยุกต์ใช้ประกอบการวางแผนการตัดสินใจ การควบคุมการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขงาน จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนและดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอันจะช่วยให้ธุรกิจสามารถก้าวไกลในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจได้อย่างแน่นอน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2552)

ผู้วิจัยมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ หน้าที่หนึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ซึ่งเป็นภาคธุรกิจ ให้เข้าใจหลักการบันทึกบัญชีที่ถูกต้อง สามารถจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ตลอดจนสรุปผลจากการดำเนินงานของกิจการออกเป็นรายงานในรูปงบกำไรขาดทุนซึ่งเป็นหนึ่งในงบการเงินที่ต้องเปิดเผยให้ผู้ใช้งบการเงินใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจในเชิงเศรษฐกิจ อีกหน้าที่หนึ่งเป็นอาสาสมัครเกษตรกรด้านบัญชี (ครูบัญชีอาสา) ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวง

เกษตรและสหกรณ์ ในการเป็นวิทยากรถ่ายทอดการจัดทำบัญชีครัวเรือนบัญชีต้นทุนในการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรประชาชน เยาวชนและบุคคลทั่วไป ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ไม่มีความรู้ด้านการตลาดเพียงพอ มีปัญหาการผลิต ปัญหาด้านบุคลากรที่ไม่มีคุณภาพในการผลิตสินค้าหรือบริการ ทำให้สินค้าหรือบริการขาดประสิทธิภาพ มีปัญหาด้านการเงิน จากการไม่ได้จัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบเนื่องจากการเป็นการดำเนินงานแบบเจ้าของคนเดียว และมีลักษณะการบริหารจัดการด้วยตนเองในครัวเรือน ยังไม่มีหน่วยงานใดเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้กับเจ้าของกิจการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้งบกำไรขาดทุนเพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ นำผลที่เหมือนหรือสอดคล้องกันเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับผู้ประกอบอาชีพอิสระและนำผลบางส่วนที่แตกต่างกัน มาปรับใช้ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพบัญชี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ใช้ในการจัดทำงบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป
2. เพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของงบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2558) เรื่องการนำเสนอการเงิน หัข้องบกำไรขาดทุน หนังสือ ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดทำงบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป

ขั้นที่ 3 สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) แบบปลายเปิดที่ได้มาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ เนื้อหาและเปรียบเทียบข้อมูลที่สำคัญของการจัดทำงบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป

ขั้นที่ 4 สืบค้นข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมายพิจารณาตามความสะดวก (Convenience Sampling) ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทั่วไป วิถีชีวิตการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน จากนั้นสังเกต (Observation) บุคคลที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ทำการสังเกตพร้อมกับการสัมภาษณ์ทั่วไปลงพื้นที่พบปะพูดคุยประเด็นปัญหาวิจัยกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความไว้วางใจ ความพร้อมในการมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 5 นำแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบอาชีพที่ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจากผู้ประกอบอาชีพที่มี

ประสบการณ์การประกอบอาชีพแต่ละอาชีพอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป จากตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพอิสระทั้ง 2 ประเภท คือ ประเภทการขาย 3 อาชีพ ได้แก่ ร้านขายกล้วยเตี๋ย ร้านขายผลไม้ตัดแต่ง ร้านขายน้ำปั่น อาชีพละ 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน ประเภทการให้บริการ 3 อาชีพ ได้แก่ บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้าง บริการถ่ายเอกสาร บริการซักรีดเสื้อผ้า อาชีพละ 3 คน รวมทั้งหมด 9 คน

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ หากยังไม่สมบูรณ์ก็จะสัมภาษณ์เพิ่มเติมต่อไปหรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (Sutured Data)

ขั้นที่ 7 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระที่เหมาะสม

การตรวจสอบข้อมูล

เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษามีความแม่นยำตรงและความเชื่อถือได้ของข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบว่าผู้ให้ข้อมูลที่มีอาชีพเดียวกันแต่หากต่างบุคคล ต่างสถานที่ ข้อมูลจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน นำมารวบรวมเป็นเรื่องเดียวกันผลที่ได้ต่างกันหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาดำเนินการสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล หาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องมา และตรวจสอบจนสามารถใช้เป็นข้อสรุปได้ ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสร้างข้อสรุปซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์เป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ทั่วไปและสัมภาษณ์เจาะลึก
2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากเอกสารมาตรฐานการบัญชีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม
3. การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) โดยนำข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมได้นำมาแยกเปรียบเทียบงบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้วนำมาพัฒนาให้เป็นรูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 องค์ประกอบที่ใช้ในการจัดทำงบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ผลการศึกษานี้ขอวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนโดยใช้การจัดประเภทตามวิธีลักษณะค่าใช้จ่าย เนื่องจากผู้ประกอบการอาชีพอิสระส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การทำบัญชีเบื้องต้น ไม่ใช่ผู้ทำบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญในการ

บันทึกบัญชี ตามวิธีนี้อาจง่ายต่อการปฏิบัติ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องป็นส่วนค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ของค่าใช้จ่ายนั้น

รูปแบบงบกำไรขาดทุนด้วยวิธีลักษณะค่าใช้จ่ายตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนของหัวงบประกอบด้วย 4 บรรทัด ได้แก่ บรรทัดที่ 1 แจ้งชื่อกิจการ ประเภทกิจการ บรรทัดที่ 2 แจ้งชื่องบการเงินที่ต้องการจัดทำ บรรทัดที่ 3 แจ้งช่วงระยะเวลาของการจัดทำงบการเงิน บรรทัดที่ 4 แจ้งหน่วยเงินตราที่ใช้ สำหรับประเทศไทยใช้สกุลเงินบาท

ส่วนที่ 2 ส่วนของรายได้ (Revenue) ประกอบด้วย รายได้จากการขายหรือการให้บริการ รายได้อื่น ๆ

ส่วนที่ 3 ส่วนของค่าใช้จ่าย (Expenses) ประกอบด้วย ต้นทุนขายหรือต้นทุนการให้บริการค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ซึ่งเกิดจากการดำเนินงาน เช่น เงินเดือนพนักงาน เจ้าหน้าที่และผู้บริหาร เงินเดือนพนักงานขาย ค่าแรงงาน ค่าเช่าอาคาร ค่าสาธารณูปโภค วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป ค่าพาหนะในการส่งของ ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขายค่าโฆษณา ค่าประโยชน์ยากร ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงานและอุปกรณ์สำนักงาน ดอกเบี้ยจ่าย ค่าใช้จ่ายอื่น เช่น ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ใช้ในการจัดทำงบกำไรขาดทุนในภาคธุรกิจตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป เน้นการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนของการประกอบกิจการ รายละเอียดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ใช้ในการคำนวณสามารถแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินได้ องค์ประกอบการจัดทำงบกำไรขาดทุน จึงประกอบด้วย รายได้จากธุรกิจหลักของกิจการ รายได้อื่นที่มีใช้รายได้จากธุรกิจหลักของกิจการ ต้นทุนขาย/การให้บริการ ค่าใช้จ่ายในการขาย/บริหาร ค่าใช้จ่ายอื่น

วัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนของหัวงบประกอบด้วย 2 บรรทัด ได้แก่ บรรทัดที่ 1 แจ้งอาชีพอิสระที่ต้องการคำนวณกำไรขาดทุน บรรทัดที่ 2 แจ้งช่วงระยะเวลาของรอบการผลิต

ส่วนที่ 2 ส่วนของรายรับ ประกอบด้วย รายรับจากการประกอบอาชีพ รายรับอื่น ๆ ที่เป็นผลมาจากการประกอบอาชีพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบองค์ประกอบที่ใช้ในการจัดทำ

งบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชี ที่รับรองโดยทั่วไป	พัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบ อาชีพอิสระ
ส่วนที่ 1 ส่วนของหัวงบ - ที่แจ้งชื่อประเภทของกิจการ - แจ้งช่วงระยะเวลาดำเนินงาน	ส่วนที่ 1 ส่วนของหัวงบ - ที่แจ้งอาชีพอิสระที่ต้องการคำนวณกำไรขาดทุน - แจ้งช่วงระยะเวลาของรอบการผลิต
ส่วนที่ 2 ส่วนของรายได้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ - รายได้จากการดำเนินงาน - รายได้อื่น ๆ	ส่วนที่ 2 ส่วนของรายรับ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ - รายรับจากการประกอบอาชีพ - รายรับอื่น ๆ ที่เป็นผลมาจากการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ 3 ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย ต้นทุนการประกอบอาชีพ ค่าใช้จ่ายในการขายหรือให้บริการ เช่น คัดค่าตอบแทนตนเอง ค่าเช่าพื้นที่ประกอบอาชีพ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการผลิตใช้ไป ค่าขนส่ง ค่าน้ำมัน ค่ารถโดยสาร ค่าไว้นิลโฆษณาหน้าร้าน ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนต่อรอบการผลิต ดอกเบี้ยเงินกู้ (ถ้ามี)

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบองค์ประกอบที่ใช้ในการจัดทำ

งบกำไรขาดทุนตามหลักการบัญชี ที่รับรองโดยทั่วไป	พัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบ อาชีพอิสระ
ส่วนที่ 3 ส่วนของค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย 3.1 ต้นทุนขายหรือต้นทุนการให้บริการ เช่น ต้นทุนสินค้าที่ขายหรือให้บริการ 3.2 ค่าใช้จ่ายในการขาย/บริการ เช่น เงินเดือนพนักงาน เจ้าหน้าที่และผู้บริหาร เงินเดือนพนักงานขาย ค่าแรงงาน ค่าเช่าอาคาร ค่าสาธารณูปโภค วัสดุสิ้นเปลืองใช้ไป ค่าพาหนะในการส่งของ ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย ค่าโฆษณา ค่าเสื่อมราคาเครื่องใช้สำนักงาน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์สำนักงาน ดอกเบี้ยจ่าย ภาษีเงินได้นิติบุคคล	ส่วนที่ 3 ต้นทุนและค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย 3.1 ต้นทุนการประกอบอาชีพ เช่น ต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาชีพใช้ไป 3.2 ค่าใช้จ่ายในการขาย/บริการ คัดค่าตอบแทนตนเอง ค่าเช่าพื้นที่ประกอบอาชีพ ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการผลิตใช้ไป เช่น ถุงพลาสติกใช้ไป แก๊สใช้ไป ผลไม้สดใช้ไป ฯลฯ ค่าขนส่งสินค้า ค่ารถโดยสาร ค่าน้ำมัน ค่าไว้นิลโฆษณาหน้าร้าน ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน/รอบการผลิต ดอกเบี้ยเงินกู้ ภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา

จากตารางที่ 2 พบว่า ต้นทุนการประกอบอาชีพอิสระ คือ รายจ่ายผันแปรที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นจำนวนเงินที่จ่ายแล้วใช้หมดไปในรอบระยะเวลาของการผลิตนั้น เช่น 1 วัน 1 สัปดาห์ หรือ 1 เดือน ดังนั้นจำนวนเงินที่นำมาใช้ในการคำนวณเป็นต้นทุนการประกอบอาชีพ จึงต้องนำเฉพาะค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายจริงสำหรับรอบระยะเวลาของการผลิตนั้นมาคำนวณเป็นต้นทุนการประกอบอาชีพใช้ไป

ค่าตอบแทนตนเอง คือ การคิดค่าแรงตนเองเป็นผลตอบแทนในการประกอบอาชีพนั้น

วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการผลิตใช้ไป ต้องนำเฉพาะค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายจริงสำหรับรอบระยะเวลาของการผลิตนั้นมาคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายใช้ไป คือ นำราคาทุนวัสดุสิ้นเปลืองหักออกจากประมาณวัสดุสิ้นเปลืองคงเหลือ

ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน/รอบการผลิต คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ เป็นจำนวนเงินที่จ่ายไปแล้วสามารถใช้งานได้มากกว่ารอบระยะเวลาของการผลิตนั้น มักเป็นรายจ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์ที่มีมูลค่ามาก ดังนั้นจำนวนเงินที่นำมาใช้ในการคำนวณหาต้นทุนประกอบอาชีพ จึงต้องนำเฉพาะค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าใช้จ่ายจริงสำหรับรอบระยะเวลาของการผลิตนั้นมาใช้ในการคำนวณ ซึ่งตรงตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปในการคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนโดยใช้วิธีเส้นตรง

$$\text{การคำนวณค่าเสื่อมราคาด้วยวิธีเส้นตรงมาจาก} = \frac{\text{ราคาทุนของสินทรัพย์} - \text{มูลค่าคงเหลือ}}{\text{ประมาณอายุการให้ประโยชน์}}$$

ซึ่งสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ไม่มีการประมาณการมูลค่าคงเหลือไว้ ดังนั้น

$$\text{ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน/รอบการผลิต} = \frac{\text{ราคาทุนสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน}}{\text{ประมาณอายุการให้ประโยชน์}}$$

ผลการศึกษาผู้ประกอบการอาชีพอิสระประเภทการให้บริการ 3 อาชีพ ได้แก่ 1) บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้าง 2) บริการถ่ายเอกสาร 3) บริการซักรีดเสื้อผ้า พบว่า รายได้จากการประกอบอาชีพ ดังนี้ 1) บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ได้แก่ รับจ้างขี่มอเตอร์ไซด์ 2) บริการถ่ายเอกสาร ได้แก่ รับถ่ายเอกสาร รับเข้ารูปล่มรายงาน/สมุด/หนังสือ รับปรินเอกสารขาว - ดำ สี รับเคลือบเอกสาร รายได้อื่น ๆ ที่เป็นผลมาจากการประกอบอาชีพ คือ ขายกระดาษเสีย 3) บริการซักรีดเสื้อผ้า ได้แก่ รับซักรีดเสื้อผ้า รายได้อื่น ๆ ที่เป็นผลมาจากการประกอบอาชีพ คือ รายได้จากการขายถังผซักฟอก แกลลอนน้ำยาปรับผ้านุ่ม

ต้นทุนการประกอบอาชีพของ 1) บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ได้แก่ ค่าเช่าสภาพรถ ค่าซ่อมแซมรถ ค่าหัวคิว 2) บริการถ่ายเอกสาร ได้แก่ ค่าไฟฟ้า กระดาษ หมึกพิมพ์ ปกติ ปกรายงาน สันรายงาน สันกระดุกงู เทปกาว 3) บริการซักรีดเสื้อผ้า ได้แก่ ค่าน้ำ - ค่าไฟฟ้า

วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการผลิตใช้ไปของ 1) บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ได้แก่ ค่าน้ำมันรถ 2) บริการถ่ายเอกสาร ได้แก่ ลูกหมึกเย็บกระดาษ พลาสติกเคลือบ ถุงพลาสติกหุ้มหัว 3) บริการซักรีดเสื้อผ้า ได้แก่ ผงซักฟอก น้ำยาปรับผ้านุ่ม หัวน้ำหอมฉีดกันอับชื้น น้ำยารีดผ้าเรียบ

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน/รอบการผลิตของ 1) บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ได้แก่ เสื้อวิน รถจักรยานยนต์ อุปกรณ์ที่ใช้อื่น ๆ ได้แก่ ใบอนุญาตขับขี่รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคลชั่วคราว แบบ 5 ปี ทะเบียนรถป้ายเหลือง หมวกกันน็อค 2) บริการถ่ายเอกสาร ได้แก่ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องตัดกระดาษ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้น เครื่องโรเนียว อุปกรณ์ที่ใช้อื่น ๆ ได้แก่ เครื่องคิดเลข หมึกเย็บกระดาษ 3) บริการซักรีดเสื้อผ้า ได้แก่ เครื่องซักผ้า เครื่องอบแห้ง ชุดเตารีด อุปกรณ์ที่ใช้อื่น ๆ ได้แก่ กะละมัง แปรงซักผ้า ราวตากผ้า ไม้แขวนเสื้อ ตระกร้าใส่ผ้า ชั้นวางผ้าลูกค้ำ

ตารางที่ 3 รูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอิสระประเภทให้บริการ 3 อาชีพ

มอเตอร์ไซด์รับจ้าง	ร้านถ่ายเอกสาร	ร้านซักรีดเสื้อผ้า
ระหว่างวันที่..... ถึง วันที่	ระหว่างวันที่ ถึง วันที่	ระหว่างวันที่ ถึง วันที่
รายได้	รายได้	รายได้
รายได้ค่าบริการ X	บริการถ่ายเอกสาร X	รับซักรีดเสื้อผ้า X
รวมรายได้ X	เช่าเล่มทำปก X	ขายถังกลลอน X
หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	ปริ้นเอกสาร X	รวมรายได้ X
ค่าเช่าสภาพรถ X	เคลือบเอกสาร X	หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย
ค่าซ่อมแซมรถ X	ขายกระดาษเสีย X	ผงซักฟอกใช้ไป X
ค่าหัวคิว X	รวมรายได้ X	ปรับผ้านุ่มใช้ไป X
ค่าน้ำมันรถใช้ไป X	หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	น้ำยารีดผ้าเรียบใช้ไป X
ค่าตอบแทนตนเอง X	กระดาษใช้ไป X	ค่าตอบแทนตนเอง X
เสื้อวิน/รอบ X	หมึกพิมพ์ใช้ไป X	ค่าน้ำ-ไฟฟ้า X
รถมอเตอร์ไซด์ /รอบ X	ลูกหมึกใช้ไป X	เครื่องซักผ้า/รอบ X
ใบอนุญาตขับขี่/รอบ X	ปก-สันรายงานใช้ไป X	เครื่องอบแห้ง/รอบ X
ทะเบียนรถ/รอบ X	เทปกาวใช้ไป X	ชุดเตารีด/รอบ X
หมวกกันน็อค/รอบ X	ค่าน้ำ - ไฟฟ้า X	อุปกรณ์อื่น ๆ /รอบ X X
อุปกรณ์อื่น ๆ /รอบ X X	ค่าตอบแทนตนเอง X	กำไรจากการประกอบอาชีพ X
กำไรจากการประกอบอาชีพ X	เครื่องถ่ายเอกสาร/รอบ X	
	เครื่องตัดกระดาษ/รอบ X	
	เครื่องคอมพิวเตอร์ /รอบ X	
	อุปกรณ์อื่น ๆ /รอบ X X	
	กำไรจากการประกอบอาชีพ X	

ตัวอย่างวิธีการคำนวณราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนต่อรอบการผลิต เช่น อาชีพมอเตอร์ไซด์รับจ้าง มีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน คือ รถจักรยานยนต์ Honda Wave 125 i ราคา 46,000 บาท ประมาณอายุการให้ประโยชน์ 5 ปี ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนต่อรอบการผลิต 1 วัน คือ 26 บาท มาจากการคำนวณ

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคาจักรยานยนต์} &= \frac{46,000}{5} = 9,200 \text{ บาท ต่อปี ใน 1 ปี มี 365 วัน} \\ &= \frac{9,200}{365} = 25.20 \text{ บาท ปัดเป็น 26 บาท}\end{aligned}$$

ผลการศึกษาผู้ประกอบการอาชีพอิสระประเภทการขาย ได้แก่ 1) ร้านขายกล้วยเดี่ยว 2) ร้านขายผลไม้ตัดแต่ง 3) ร้านขายน้ำปั่น 3 อาชีพ พบว่า รายได้จากการประกอบอาชีพ 1) ร้านขายกล้วยเดี่ยว ได้แก่ กล้วยเดี่ยวหมุดม้าย กล้วยเดี่ยวหมุดต้น กล้วยเดี่ยวหมุน้ำใส กล้วยเดี่ยวแห้ง กล้วยเดี่ยวเย็นตาโฟ เกาเหลาหมุดต้นเนื้อสดลูกชิ้น รายได้อื่น ๆ ที่เป็นผลมาจากการประกอบอาชีพ คือ ขายกากหมู 2) ร้านขายผลไม้ตัดแต่ง ได้แก่ ขายสับปะรด มะละกอ มะม่วงเปรี้ยว มะม่วงมัน มะม่วงแช่บัว แดงโม แคนตาลูป มันแกว ชมพู ฝรั่ง ฝรั่งแช่บ๊วย แก้วมังกร ลูกพลับ แอปเปิ้ล สาลี่ มะยมดอง มะดันดอง 3) ร้านขายน้ำปั่น ได้แก่ ขายเครื่องดื่มร้อน ขายเครื่องดื่มเย็น ขายเครื่องดื่มปั่น กาแฟเอสเปรสโซ่ คาปูชิโน มอคค่า อเมริกาโน่ บูลมาเท่น ลาเต้ นมเย็น ชาเย็น ชาดำเย็น ชามะนาว ชาเขียว โกโก้ โอวัลติน น้ำแดงมะนาว

ต้นทุนการประกอบอาชีพของ 1) ร้านขายกล้วยเดี่ยว ได้แก่ วัตถุดิบที่ใช้ในการทำกล้วยเดี่ยว เช่น เนื้อหมูสด มันหมู ตับหมู เส้นกล้วยเดี่ยว วุ้นเส้น เส้น บะหมี่ ลูกชิ้นหมู หนักรู ปลาเส้น เกี้ยวแผ่นสด ปลาหมึกกรอบ เลือดไก่ เลือดหมู เห็ดหูหนูขาวแห้ง กระเทียม น้ำมันพืช น้ำมันหมู ตั้งฉ่าย หัวไชโป๊ กระเทียมเจียว ผงปรุงรสรสดี ซอสปรุงรสฝาเขียวภูเขาทอง ผงชูรส เต้าหู้ เครื่องปรุงน้ำซุ๊ป เช่น กระดูกหมู พริกไทยดำ น้ำตาลกรวด เครื่องยาจีน เกลือ น้ำตาล มะพร้าว กระเทียมดอง เครื่องปรุงเตมรส ได้แก่ พริกป่น น้ำส้มสายชู น้ำปลา น้ำตาล พริกไทยป่น ถั่วป่น ผักสด เช่น ผักบุ้ง ผักกวางตุ้ง ถั่วงอก ผักชีฝรั่ง ผักชี ต้นหอม ขึ้นฉ่าย หัวไชเท้า ใบเตย พริกเหลือง พริกชี้ฟ้า ข่า ตะไคร้ โหระพา 2) ร้านขายผลไม้ตัดแต่ง ได้แก่ ผลไม้สด น้ำแข็ง ค่าน้ำมันรถจักรยานยนต์ เครื่องจิ้ม ได้แก่ พริกสด พริกป่น กระปิ เกลือ น้ำตาล 3) ร้านขายน้ำปั่น ได้แก่ เมล็ดกาแฟสด ผงชาแดง ผงชาเขียว ผงชา ผงกาแฟ ผงโกโก้ ผงโอวัลติน ผลไม้สด มะนาว ส้มลูกเล็ก แดงโม กีวี กล้วย น้ำหวานกลิ่นผลไม้ น้ำหวานเฮลซ์บูลบอย ปีโป้ ขนมคูกี้โอรีโอ M150 นมข้นหวาน นมข้นจืด นมสด น้ำตาลทรายแดง น้ำตาลทรายขาว ครีมเทียม ค่าไฟฟ้า น้ำแข็ง น้ำเปล่า

วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการผลิตใช้ไปของ 1) ร้านขายกล้วยเตี้ยว เช่น ถุงพลาสติกใส่ กล้วยพลาสติกหิ้ว ถุงน้ำจิ้ม ยางหนังสือตึก แก๊ส เครื่องปรุงแบบซอง 2) ร้านขายผลไม้ตัดแต่ง ได้แก่ ไม้จิ้ม กล้วยพลาสติกใส่ กล้วยพลาสติกหิ้ว ถุงน้ำจิ้ม ยางหนังสือตึก 3) ร้านขายน้ำปั่น ได้แก่ แก้วกระดาษ เครื่องดื่มร้อน แก้วพลาสติกเครื่องดื่มเย็น กล้วยพลาสติกหิ้ว ฝาปิดแก้ว หลอด

ตารางที่ 4 รูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอิสระประเภทการขาย 3 อาชีพ

ร้านขายกล้วยเตี้ยว	ร้านขายผลไม้ตัดแต่ง	ร้านขายน้ำปั่น
ระหว่างวันที่ ถึง วันที่	ระหว่างวันที่ ถึง วันที่	ระหว่างวันที่ ถึง วันที่
รายได้	รายได้	รายได้
ขายกล้วยเตี้ยว X	ขายผลไม้ X	ขายเครื่องดื่มปั่น X
ขายกากหมู X	รวมรายได้ X	ขายเครื่องดื่ม X
รายได้อื่น ๆ เช่น ขายน้ำดื่ม X	หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รวมรายได้ X
รวมรายได้ X	ผลไม้ตัดแต่ง X	หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย
หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	น้ำแข็ง X	ผลไม้สดใช้ไป X
วัตถุดิบใช้ไป X	ค่าน้ำมันรถ X	เมล็ดกาแฟใช้ไป X
เครื่องปรุงน้ำซุส X	ไม้จิ้มใช้ไป X	ผงชา-กาแฟใช้ไป X
เครื่องปรุงเติมรส X	กล้วยพลาสติกใช้ไป X	น้ำหวานใช้ไป X
ผักสดใช้ไป X	ยางหนังสือตึกใช้ไป X	นม-น้ำตาลใช้ไป X
กล้วยพลาสติกใช้ไป X	แก๊สใช้ไป X	แก้ว-ฝาปิดใช้ไป X
ยางหนังสือตึกใช้ไป X	ค่าตอบแทนตนเอง X	กล้วยพลาสติกใช้ไป X
แก๊สใช้ไป X	ตู้แช่ผลไม้/รอบ X	ค่าตอบแทนตนเอง X
ค่าตอบแทนตนเอง X	รถพ่วงข้าง/รอบ X	ค่าน้ำ-ไฟฟ้า X
ตู้กระจก หม้อ/รอบ X	รถจักรยานยนต์ /รอบ X	ถังต้มน้ำ/รอบ X
โต๊ะตั้งหม้อ/รอบ X	อุปกรณ์อื่น ๆ /รอบ X X	เครื่องปั่น/รอบ X
ถัง-เตาแก๊ส /รอบ X	กำไรจากการประกอบอาชีพ X	ถังแช่น้ำแข็ง/รอบ X
ถังแช่น้ำแข็ง-ผัก/รอบ X		เครื่องชงกาแฟ /รอบ X
โต๊ะ-เก้าอี้ /รอบ X		อุปกรณ์อื่น ๆ /รอบ X X
อุปกรณ์อื่น ๆ /รอบ X X		กำไรจากการประกอบอาชีพ X
กำไรจากการประกอบอาชีพ X		

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน/รอบการผลิตของ 1) ร้านขายกล้วยเตี้ยว คือ ตู้กระจก หม้อกล้วยเตี้ยว โต๊ะตั้งหม้อกล้วยเตี้ยว ถังแก๊ส เต้าแก๊ส ถังแช่น้ำแข็ง ถังแช่ ผัก โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ที่ใช้อื่น ๆ ได้แก่ กระบวย ตระกร้อ มีด เขียง ขามใหญ่/เล็ก ซ้อน ตะเกียบ กล่องใส่ ซ้อน/ตะเกียบ กล่องเครื่องปรุง แก้วน้ำ เขี่ยกน้ำ 2) ร้านขายผลไม้ตัดแต่ง ได้แก่ ตู้แช่ พ่วงรถจักรยานยนต์ อุปกรณ์ที่ใช้อื่น ๆ ได้แก่ มีด มีดบล็อกมะม่วง เขียง กระบวยตักผลไม้ 3) ร้านขายน้ำปั่น ได้แก่ เครื่องปั่น ถังต้มน้ำร้อน ถังพักชา เครื่องตีฟอง เครื่องชงกาแฟ ถังน้ำแข็ง

อุปกรณ์ที่ใช้อื่น ๆ ได้แก่ แคมเปอร์กดอัดกาแฟ ที่คั้นน้ำมะนาว เชียง มีด แก้วชงชา แก้วตวงชา ช้อนตักผงชา, กาแฟ ช้อนตวงส่วนผสม ผักกรองชา กระปุกใส่น้ำตาล, ผงชา ตัวอย่างวิธีการคำนวณราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนต่อรอบการผลิต เช่น อาชีพขายกล้วยเตี้ยว มีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน คือ ตู้กระจก ราคา 25,000 บาท ประเมินอายุการให้ประโยชน์ 5 ปี ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนต่อรอบการผลิต 1 วัน คือ 14 บาท มาจากการคำนวณ

$$\begin{aligned}\text{ค่าเสื่อมราคาถาวรจากรายงาน} &= \frac{25,000}{5} = 5,000 \text{ บาท ต่อปี ใน 1 ปี มี 365 วัน} \\ &= \frac{5,000}{365} = 13.70 \text{ บาท ปัดเป็น 14 บาท}\end{aligned}$$

อภิปรายผล

องค์ประกอบการจัดทำงบกำไรขาดทุนในภาคธุรกิจตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีสาระสำคัญที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานหรือผลการประกอบอาชีพแล้วเหมือนกัน คือ การนำรายได้ที่เกิดขึ้นทั้งหมดมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน/ประกอบอาชีพทั้งหมดในรอบระยะเวลาเดียวกัน สอดคล้องกับ อรุณี อย่างธราและคณะ ได้กล่าวว่า งบกำไรขาดทุน เป็นงบการเงินที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (อรุณี อย่างธราและคณะ, 2560) และสอดคล้องกับ เบจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ ได้กล่าวว่างบกำไรขาดทุน เป็นงบการเงินที่แสดงรายการรายได้และค่าใช้จ่าย ในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับสินค้าโดยตรง ได้แก่ รายได้จากการขายสินค้า ต้นทุนสินค้าที่ขาย (เบจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ, 2556) และสอดคล้องกับ อังครตน์ เปรียบจริยวัฒน์ ได้กล่าวว่างบกำไรขาดทุนอยู่บนหลักการของการจัดคู่รายได้กับค่าใช้จ่าย (Matching Principle) เพื่อวัตถุประสงค์ในการวัดผลการดำเนินงาน ผลที่ได้จะเป็นกำไรหากรายได้ทั้งหมดมากกว่าค่าใช้จ่ายทั้งหมด และผลจะเป็นขาดทุนเมื่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดมากกว่ารายได้ทั้งหมด (อังครตน์ เปรียบจริยวัฒน์, 2554) สอดคล้องกับ อัมพร เทียงตระกูลและคณะ ได้กล่าวในทิศทางเดียวกันว่า งบกำไรขาดทุนหมายถึง งบการเงินประเภทหนึ่ง ที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ (Revenues) และค่าใช้จ่าย (Expenses) ที่ก่อให้เกิดรายได้ สำหรับงวดบัญชีหนึ่ง เป็นงบการเงินที่แสดงผลสรุปของรายได้และค่าใช้จ่าย (อัมพร เทียงตระกูลและคณะ, 2555)

องค์ประกอบการจัดทำงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนของต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ประกอบด้วย ต้นทุนการประกอบอาชีพ ค่าใช้จ่ายในการขายหรือให้บริการ เช่น คัดค่าตอบแทนตนเอง ค่าเช่าพื้นที่ประกอบอาชีพ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า วัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้

ในการผลิตใช้ไป ค่าขนส่ง ค่าน้ำมัน ค่ารถโดยสาร ค่าไว้นิลเพื่อโฆษณา ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ไม่หมุนเวียนต่อการผลิต ดอกเบี้ยเงินกู้ (ถ้ามี) สอดคล้องกับ ผกามาศ มูลवंดี พบว่าต้นทุนจากการทอเสื่อกก ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ผกามาศ มูลवंดี, 2560) และสอดคล้องกับ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กล่าวว่า ประเภทของต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นของแต่ละอาชีพที่ว่าจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) รายจ่ายผันแปร หมายถึง จำนวนเงินที่จ่ายไปแล้วหมดไปกับการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ต้นทุนการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อพันธุ์ปลา ค่าจำกั๊ดเชื้อโรคบ่อปลา ค่า น้ำมันเครื่องสูบน้ำ ค่าขนส่ง ค่าไถ/เช่าที่นา ค่าพันธุ์ข้าว ค่าแรงงาน เกือบเกี่ยวข้าว ค่าเมล็ดพันธุ์หญ้า ค่าวัคซีนและยา ค่าวัสดุทำความสะอาดเต้านมวัว ค่าเชื้อเห็ด ค่าฟืนต้มน้ำ ค่าซ่อมโรงเห็ด ค่าเตรียมดิน ค่าหน่อพันธุ์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าตัดหญ้า/แต่งใบ ค่าไม้ค้ำต้นกล้วย คิดค่าแรงตนเอง คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวร/รอบการผลิตโดยเฉลี่ยจากรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรหารด้วยอายุการใช้งาน 2) รายจ่ายถาวร หมายถึง จำนวนเงินที่จ่ายเพื่อซื้อหรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปีและมีราคาสูงรวมถึงลงทุนในการลงทุนประกอบอาชีพ เช่น รถไถนา เครื่องสูบน้ำ ชุดบ่อเลี้ยงปลา เป็นต้น (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556) นอกจากนี้ ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ กล่าวในทิศทางเดียวกันว่าการใช้ประโยชน์จากงบการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในการบริหารธุรกิจ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเพื่อการบริหารกิจการมากที่สุดในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันและผู้ประกอบการส่วนมากเห็นประโยชน์ในการใช้งบการเงินนอกเหนือจากการทำตามกฎหมายเท่านั้น และส่วนมากได้ใช้ประโยชน์จากงบการเงินเพื่อการวางแผนและควบคุมการทำงานประจำวันให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของการประกอบธุรกิจ และมีการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมากแต่ใช้ประโยชน์จากงบการเงินเพื่อการสั่งการและตัดสินใจในระดับปานกลางเท่านั้น (ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์, 2557)

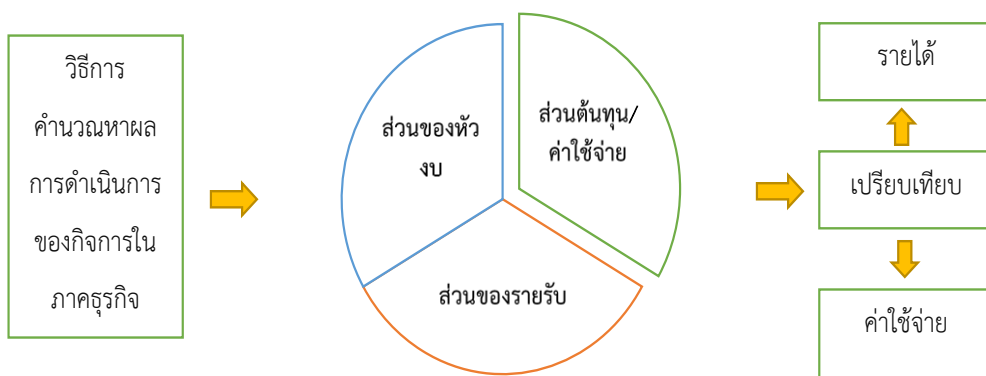
การพัฒนาแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ได้จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดเรียงไม่ต่างกัน ถ้อยคำที่ใช้แตกต่างกัน หากแต่ความแตกต่างที่เกิดขึ้นนั้นมิได้ทำให้หลักการบัญชีที่ใช้จัดทำงบการเงินผิดพลาดไป แต่กลับทำให้บุคคลทั่วไปที่ไม่มีความรู้หรือประสบการณ์การจัดทำบัญชีสามารถจัดทำงบกำไรขาดทุนจากการประกอบอาชีพอิสระได้เป็นผลมาจากการพัฒนารูปแบบให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระสามารถจัดทำงบกำไรขาดทุนง่ายขึ้นสะดวกขึ้นและใช้ถ้อยคำที่สามารถเข้าใจได้ทันที และตัดค่าใช้จ่ายบางบัญชีที่ไม่เกิดขึ้นออก เช่น ค่าใช้จ่ายทางภาษี ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ถูกต้องตรงความจริง รู้การคำนวณต้นทุน รู้การคำนวณกำไรขาดทุนจากการประกอบอาชีพ สามารถนำข้อมูลจากการจัดทำบัญชีไปบริหารจัดการและกำหนดแผนการใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้และลดต้นทุนการผลิตได้อย่างเหมาะสม

องค์ความรู้ใหม่

ในการศึกษาการประยุกต์ใช้งบกำไรขาดทุนเพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผลการวิจัยงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนของหัวงบ 2) ส่วนของรายรับ 3) ส่วนของต้นทุน/ค่าใช้จ่าย เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีสาระสำคัญที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานหรือผลการประกอบอาชีพแล้วเหมือนกัน คือ การนำรายได้ที่เกิดขึ้นทั้งหมดมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินงานเพื่อการประกอบอาชีพทั้งหมดในรอบระยะเวลาเดียวกัน

การประยุกต์ใช้งบกำไรขาดทุนเพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ นำผลที่เหมือนหรือสอดคล้องกันเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับผู้ประกอบอาชีพอิสระ และนำผลบางส่วนที่แตกต่างกันมาปรับใช้ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพบัญชี รายละเอียดดังภาพ

ภาพที่ 1 แสดงการประยุกต์ใช้งบกำไรขาดทุนเพื่อพัฒนารูปแบบงบกำไรขาดทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผู้ประกอบอาชีพอิสระถือเป็นผู้ประกอบการธุรกิจประเภทหนึ่งควรนำประโยชน์จากงบกำไรขาดทุนมาวางแผนและควบคุมกำไรให้มีประสิทธิภาพเกิดผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า สามารถนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินอย่างเป็นระบบในการลดต้นทุน/ค่าใช้จ่ายหรือหารายรับเพิ่มขึ้น งบกำไรขาดทุนในภาคธุรกิจมีสภาวิชาชีพบัญชีเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติ หากสถาบันการศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระ สามารถจัดทำงบกำไรขาดทุนได้ถูกต้อง รู้ต้นทุนการประกอบอาชีพ

จะทำให้ผู้ประกอบการอาชีพอิสระมีแนวทางการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมด้วยการจัดโครงการบริการวิชาการให้ความรู้การจัดทำบัญชีให้แก่สังคม ชุมชน และประชาชนทั่วไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรนำประโยชน์จากงบกำไรขาดทุนมาบริหารรายรับ ต้นทุน ค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพเพื่อวางนโยบายสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกำหนดให้สถาบันการศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้ผู้ประกอบการอาชีพอิสระโดยอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำงบกำไรขาดทุนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ **ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ** ควรนำผลจากการวิจัยครั้งนี้ถ่ายทอดความรู้วิธีการจัดทำงบกำไรขาดทุนตามรูปแบบที่ประยุกต์ขึ้นให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระทั้ง 6 อาชีพ ได้มีข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุน/ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนสามารถคำนวณกำไรขาดทุนจากการประกอบอาชีพได้ถูกต้อง **ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป** ควรมีการศึกษาโดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงสำรวจเพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2556). สมุดบัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ เสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีแก่เกษตรกรไทย ฉบับปรับปรุงปี2556. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2543). พระราชบัญญัติการบัญชีพ.ศ. 2543. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพาณิชย์.
- บุญเสริม วิมุกตะพันธ์และคณะ. (2554). การบัญชีชั้นกลาง 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี.พรินท์ จำกัด.
- เบจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ. (2556). การบัญชีเบื้องต้น 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ผกามาศ มูลวันดี. (2560). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการท่องเที่ยวของกลุ่มสตรีในเขตพื้นที่ตำบลทุ่งวัง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 12(1), 8 - 16.
- ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์. (2557). การใช้ประโยชน์จากงบการเงินของผู้ประกอบการ SMEs ในจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อการบริหารกิจการ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(1), 39-63.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2552). กลยุทธ์การบริหารบัญชีเพื่อธุรกิจก้าวไกลภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารกสิกรไทย.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2558). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2558) เรื่องการนำเสนองบการเงิน. เรียกใช้เมื่อ 25 มกราคม 2561 จาก <http://www.tfac.or.th/upload/9414/Leck7pyxuW.pdf>

- อรุณี อย่างธाराและคณะ. (2560). การบัญชีการเงิน ปรับปรุงใหม่ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ปรับปรุง 2557. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อังครัตน์ เพียบจรรย์วัฒน์. (2554). การวิเคราะห์งบการเงิน. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- อัมพร เทียงตระกูลและคณะ. (2555). การบัญชีการเงิน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.